

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Державної екологічної
інспекції України

«06» листопада 2020 р. № 418

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
щодо організації ведення претензійної та позовної роботи в Державній
екологічній інспекції України, її територіальних та міжрегіональних
територіальних органах, та здійснення контролю за її проведенням

Розділ 1. Загальні положення.

1. Відповідно до пункту 9 Загального положення про юридичну службу міністерства, іншого центрального органу виконавчої влади, державного підприємства, установи та організації, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.11.2008 № 1040, Положення про Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.06.2020 № 614, Положення про Державну екологічну інспекцію України, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 19.04.2017 № 275, Положення про територіальні та міжрегіональні територіальні органи Держекоінспекції, затвердженого наказом Міністерства енергетики та захисту довкілля України від 07.04.2020 № 230, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 16.04.2020 за № 350/34633, з метою надання практичної та методичної допомоги керівникам Державній екологічній інспекції України (далі - Держекоінспекція), її територіальних та міжрегіональних територіальних органах (далі - Інспекції), та утворених у їх структурі юридичним службам, іншим структурним підрозділам, а також вдосконалення та підвищення практичної ефективності претензійної та позовної роботи, організації та здійснення контролю за її проведенням, розроблено ці Методичні рекомендації.

2. Методичні рекомендації пропонується застосовувати під час організації та здійснення претензійної та позовної роботи в Держекоінспекції та Інспекціях керівниками цих органів, юридичними службами та іншими структурними підрозділами, а також під час організації та здійсненню контролю за її проведенням.

3. Методичні рекомендації розроблені з метою вдосконалення та підвищення практичної ефективності претензійно-позовної роботи в судах господарської юрисдикції за позовними заявами Державної екологічної інспекції України, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів (далі - Держекоінспекція, її територіальні та міжрегіональні

територіальні органи) про відшкодування шкоди, збитків і втрат, заподіяних державі внаслідок порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища та вироблення чіткого порядку дій представників Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів у таких справах з урахуванням положень Господарського процесуального кодексу України.

4. У Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів ведеться претензійна робота щодо стягнення збитків, заподіяних державі внаслідок порушення вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища з метою досудового врегулювання спору. З питань врегулювання спірних правовідносин, що виникають у сфері публічно-правових відносин ведеться позовна робота.

5. Здійснення контролю за додержанням структурними підрозділами встановленого у Держекоінспекції та її територіальних та міжрегіональних територіальних органів порядку пред'явлення і розгляду претензій, покладається на юридичну службу відповідного органу. Здійснення контролю за організацією і здійсненням претензійної та позовної роботи юридичними службами Інспекцій покладається на юридичну службу Держекоінспекції.

6. Претензійно-позовна робота щодо стягнення збитків, заподіяних державі внаслідок порушення вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища складається з:

6.1. збирання доказів, їх аналіз, ознайомлення з перевітками та іншими матеріалами справи;

6.2. підготовка, одержання та складання документів, необхідних для підготовки претензій і розрахунків щодо стягнення збитків;

6.3. пред'явлення претензії щодо добровільного відшкодування шкоди, збитків і втрат, заподіяних державі внаслідок порушення вимог природоохоронного законодавства з розрахунком щодо стягнення таких збитків;

6.4. підготовка позовної заяви, відповіді на відзив, заяв та клопотань з процесуальних питань, надання інших аргументів та міркувань та їх пред'явлення;

6.5. захист інтересів Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів під час представництва інтересів в судах господарської юрисдикції;

6.6. підготовка та подання апеляційних та касаційних скарг, відзивів на апеляційні та касаційні скарги;

6.7. сприяння остаточній меті претензійно-позовної роботи – виконання рішення та стягнення на користь держави збитків;

6.8. подання звітів про стан претензійно-позовної роботи, здійснення реєстрації та застосування наслідків ухилення від виконання Методичних рекомендацій.

7. Порядок досудового врегулювання господарських спорів визначається Господарським кодексом України, якщо інший порядок не

встановлено діючим на території України законодавством, яке регулює конкретний вид господарських відносин.

Порядок досудового врегулювання господарських спорів не поширюється на спори про визнання договорів недійсними, спори про визнання недійсними наказів Держекоінспекції та Інспекцій, які не відповідають законодавству і порушують права та охоронювані законом інтереси фізичних та/або юридичних осіб.

Розділ 2. Вимоги до оформлення та пред'явлення претензії.

1. У разі встановлення порушення вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища та завдання такими діями збитків державі, представники Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів повинні підготувати та пред'явити претензію, шляхом її вручення з розрахунком розміру завданої шкоди під розписку, особі (її представнику відповідно до закону), в результаті здійснення господарської діяльності якої завдано збитки, державним органам, підприємствам, установам та організаціям, незалежно від форм власності і підпорядкування, що порушили вимоги законодавства про охорону навколишнього природного середовища або надіслати рекомендованим чи цінним листом з описом вкладення.

2. У претензії необхідно вказувати:

2.1. повне найменування і поштові реквізити Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів та особи, якій претензія пред'являється;

2.2. дата пред'явлення і номер претензії;

2.3. обставини, на підставі яких пред'явлено претензію;

2.4. докази, що підтверджують ці обставини;

2.5. вимоги Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів з посиланням на нормативно-правові акти;

2.6. сума претензії та розрахунок розміру відшкодування шкоди, збитків і втрат, заподіяних державі через порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища;

2.7. платіжні реквізити Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів;

2.8. перелік документів, що додаються до претензії.

3. До претензії повинні бути додані документи в оригіналах або належним чином засвідчених копіях. Документи, які є у другої сторони, можуть не додаватися до претензії, однак про причини неподання таких документів необхідно зазначити в самій претензії. (пропозиції)

4. Претензія Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів повинна бути підписана уповноваженою на це особою (згідно з посадовими обов'язками) або представником після її перевірки.

5. Представники Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів реєструють претензію та відповіді, які на них надходять в передбаченому порядку та з урахуванням інструкції з

діловодства, що створена в Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів.

6. Якщо в місячний строк з дня одержання претензії стороною, якій її пред'явлено не виконано вимоги заявника (відхилено повністю або частково без належних підстав) або не надано відповіді на претензію, виконавець претензії у п'ятиденний термін з дня встановлення відповідного факту скеровує матеріали претензії до юридичної служби Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів шляхом подання керівнику Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів службової записки з обґрунтуванням безпідставності відхилення вимог претензії (у разі відхилення) та пропозиціями підготувати та подати позов до суду для забезпечення стягнення завданих збитків. Про фактичне виконання претензії виконавець здійснює запис в Журналі обліку претензій, пред'явлених Держекоінспекцією, її територіальними та міжрегіональними територіальними органами.

7. Пред'явлення претензії вважається досудовим порядком вирішення спору. При розгляді претензії сторони у разі необхідності повинні звірити розрахунки, провести експертизу або вчинити інші дії для забезпечення досудового врегулювання спору.

8. Претензія з відповіддю на неї, доказами її пред'явлення (відправлення) долучаються до єдиної справи розпорядчих документів, що приймаються органом державного нагляду (контролю) під час здійснення заходу державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності.

9. Розрахунок розмірів збитків, заподіяних державі внаслідок порушення природоохоронного законодавства, здійснюється старшими державними інспекторами України з охорони навколишнього природного середовища, державними інспекторами України з охорони навколишнього природного середовища, старшими державними інспекторами з охорони навколишнього природного середовища та державними інспекторами з охорони навколишнього природного середовища відповідних територій відповідно до затверджених у встановленому порядку методик, такс та інших нормативно-правових документів. При передачі матеріалів претензії до юридичної служби структурним підрозділам слід враховувати, що до розрахунку необхідно долучати всі документи, на підставі яких проведено такий розрахунок (джерело одержання).

9.1. Акти перевірки та акти відбору повинні містити однакові дані щодо характеристики земельної ділянки, зокрема розміру виявленої забрудненої земельної ділянки;

9.2. Під час встановлення незаконної порубки дерев важливо довести, що місце скоєння правопорушення та те, що порубка дерев була здійснена саме на цій земельній ділянці, що знаходиться у постійному користуванні. Необхідно звертати увагу, щоб інформація у схемах та документах щодо місця виявлення незаконної порубки лісів узгоджувалися із інформацією, що вказана в актах перевірок. Схема повинна бути підписана особами, що проводили перевірку таким чином, щоб у суддів не виникало сумнівів, хто брав участь у

такій перевірці. Місце розташування та межі земельної ділянки, що належать на праві постійного користування визначається на підставі землевпорядної документації (в тому числі планово-картографічні матеріали лісовпорядкування), а не лише на підставі постанови слідчого, державного акту та плану меж земельної ділянки, оскільки цих доказів для суду не достатньо;

9.3. При підготовці розрахунку щодо самовільного використання водних ресурсів за відсутності спеціального дозволу на користування надрами (підземні води), представники Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів повинні надати докази об'єму забраної води, оскільки наявність лише розрахунку розміру завданих збитків у даному випадку не є відповідним доказом для суду;

9.4. Збитки, які завдані державі через засмічення земель, яка перебуває в оренді повинні відшкодувати користувачі такої земельної ділянки. Це право, відповідно до приписів чинного законодавства України, необхідно набути у встановленому законодавством порядку. Зокрема, суди зазначають, що належним доказом який засвідчує право землекористувача на користування земельною ділянкою на праві оренди є договір оренди, зареєстрований відповідно до закону тощо, а листи сільських рад не є належним доказом, що підтверджує факт такої оренди. Інформацію про орендаря необхідно отримувати з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно, де вказано, хто є користувачем земельної ділянки та повинен відшкодувати такі збитки;

9.5. При здійсненні розрахунку розміру шкоди, заподіяної державі внаслідок самовільного зайняття земельних ділянок, використання земельних ділянок не за цільовим призначенням, зняття ґрунтового покриву (родючого шару ґрунту) без спеціального дозволу, слід враховувати, що матеріали справи про притягнення особи до адміністративної відповідальності підтверджують факт вчинення самовільного зайняття земельних ділянок, використання земельних ділянок не за цільовим призначенням, зняття ґрунтового покриву (родючого шару ґрунту) без спеціального дозволу, а саме: акт перевірки дотримання вимог земельного (природоохоронного) законодавства; протокол про адміністративне правопорушення; припис (з вимогою усунення порушення земельного законодавства); акт обстеження земельної ділянки. Акт перевірки, що складений за інформацією, викладеною в листі органу місцевого самоврядування, не є актом обстеження земельної ділянки встановленої форми;

9.6. При пред'явленні вимог про стягнення шкоди щодо порушення законодавства України про охорону земель та формуванні правового обґрунтування вимог слід вказувати в претензії (позові) всі дії, що виконані з урахуванням статті 10 Закону України «Про державний контроль за використанням та охороною земель», статті 45 Закону України «Про охорону земель», де передбачені повноваження державних інспекторів у сфері державного контролю за використанням та охороною земель та дотриманням вимог законодавства України про охорону земель;

9.7. Перебіг позовної давності у спорах, пов'язаних зі стягненням завданої навколишньому природному середовищу шкоди, починається з дня складення акта, складеного за результатами проведення планового (позапланового) заходу державного нагляду (контролю) щодо дотримання суб'єктом господарювання вимог законодавства у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів;

9.8. Обґрунтуванням підстав для стягнення шкоди, заподіяної державі внаслідок порушення вимог природоохоронного законодавства у сфері охорони атмосферного повітря входять факт неправомірності поведінки особи, вина суб'єкта деліктної відповідальності, наявність шкоди, причинний зв'язок між протиправною поведінкою та заподіяною шкодою.

Розділ 3. Підготовка, подання позовної заяви, заяв по суті справи та інших заяв з процесуальних питань. Представництво інтересів в суді.

1. Позовна робота полягає в безпосередній підготовці позовної заяви у разі звернення до суду, заяв по суті справи у справах, в яких учасником виступає Держекоінспекція, її територіальні та міжрегіональні територіальних органів збиранні та поданні до суду доказів, побудові правової позиції. Позовна робота, включаючи підготовку матеріалів для пред'явлення позовів та відзивів на них, здійснюється юридичною службою Держекоінспекції, її територіальні та міжрегіональні територіальних органів або відповідним структурним підрозділом у разі відсутності такої служби.

2. Юридична служба дає правову оцінку документів, переданим їй відповідним структурним підрозділом, щодо їх обґрунтованості та законності.

3. Юридична служба у процесі підготовки позовної заяви має право вимагати від структурних підрозділів додаткові матеріали, які підтверджують вимоги сторони –позивача, а відповідні структурні підрозділи зобов'язані надавати запитувані юридичною службою матеріали. У зв'язку з чим строки підготовки та подання позовної заяви пролонгуються на місяць з дня отримання додаткових матеріалів, але не більше, ніж встановлений законом строк позовної давності.

4. Якщо переданих документів виявляється недостатньо чи вони будуть неправильно оформлені, юридична служба зобов'язана у письмовому висновку встановити строк для усунення недоліків.

5. Позовна заява подається до суду відповідно до встановлених процесуальними законами юрисдикції та повноважень в письмовій формі і підписується керівником Держекоінспекції, Інспекції або представником державного органу, що здійснює представництво у встановленому законом порядку, і реєструються в журналі обліку позовних заяв, пред'явлених Держекоінспекцією, Інспекцією (додаток 3).

6. При підготовці позовної заяви представникам Держекоінспекції, Інспекцій необхідно здійснити аналіз судової практики для побудови власної позиції у суді з її урахуванням та підготовки достатньої доказової бази.

Потрібно посилатися у позовних заявах на постанови Верховного Суду, що стосуються даних правовідносин та які можуть посилити позицію позивача.

7. Представники Держекоінспекції, Інспекцій повинні враховувати, що відповідачем у справах про стягнення збитків, завданих державі внаслідок порушення вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища може бути юридична особа, а не її відокремлений підрозділ (філії чи представництва), тобто відповідачем буде юридична особа в особі відповідного відокремленого підрозділу.

8. Позовні заяви, які подаються до суду, та позовні заяви, які надходять до Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів, підлягають обліку в порядку, передбаченому Розділом 6 цих Методичних рекомендацій. Заяви по суті справи, що подаються до суду або отримуються від інших учасників справи (їх копії) долучаються до матеріалів відповідної справи представником після проставлення відмітки про реєстрацію службою діловодства.

9. Позовна заява повинна містити:

9.1. найменування суду першої інстанції, до якого подається заява;

9.2. повне найменування (для юридичних осіб) або ім'я (прізвище, ім'я та по батькові - для фізичних осіб) сторін та інших учасників справи, їх місцезнаходження (для юридичних осіб) або місце проживання чи перебування (для фізичних осіб); поштовий індекс; ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України (для юридичних осіб, зареєстрованих за законодавством України), а також реєстраційний номер облікової картки платника податків (для фізичних осіб) за його наявності або номер і серію паспорта для фізичних осіб - громадян України (якщо такі відомості відомі позивачу), вказівку на статус фізичної особи - підприємця (для фізичних осіб - підприємців); відомі номери засобів зв'язку, офіційної електронної адреси та адреси електронної пошти;

9.3. зазначення ціни позову, обґрунтований розрахунок сум, що стягуються;

9.4. зміст позовних вимог: спосіб (способи) захисту прав або інтересів, передбачений законом чи договором, або інший спосіб (способи) захисту прав та інтересів, який не суперечить закону і який позивач просить суд визначити у рішенні;

9.5. якщо позов подано до кількох відповідачів - зміст позовних вимог щодо кожного з них;

9.6. виклад обставин, якими позивач обґрунтовує свої вимоги; зазначення доказів, що підтверджують вказані обставини; правові підстави позову;

9.7. відомості про вжиття заходів досудового врегулювання спору;

9.8. відомості про вжиття заходів забезпечення доказів або позову до подання позовної заяви, якщо такі здійснювалися;

9.9. перелік документів та інших доказів, що додаються до заяви; зазначення доказів, які не можуть бути подані разом із позовною заявою (за

наявності); зазначення щодо наявності у позивача або іншої особи оригіналів письмових або електронних доказів, копії яких додано до заяви;

9.10. попередній (орієнтовний) розрахунок суми судових витрат, які позивач поніс і які очікує понести у зв'язку із розглядом справи. Зазвичай, це судовий збір, послуги поштового зв'язку за відправлення позовної заяви та інших процесуальних документів, заяв по суті справи, використані матеріали для друку таких документів, проведення експертизи, проїзд, витрати на відрядження тощо. Остаточний розрахунок необхідно уточнювати, якщо виникають нові витрати та останній подати до закінчення судових дебатів;

9.11. підтвердження позивача про те, що ним не подано іншого позову (позовів) до цього самого відповідача (відповідачів) з тим самим предметом та з тих самих підстав.

10. До позовної заяви додаються документи:

10.1. оригінали або належним чином засвідчені копії описів вкладення (у якому вказується перелік кожного доданого документу до позовної заяви із зазначенням кількості аркушів), квитанцій та накладних, які підтверджуються, що іншим учасникам справи відправлено копії заяв по суті справи і доданих до неї документів. У разі скерування учасникам справи заяв по суті справи на електронну пошту додається знімок екрана (скріншот) відправника;

10.2. оригінал платіжного доручення про сплату судового збору у встановлених порядку і розмірі, або документи, які підтверджують підстави звільнення від сплати судового збору відповідно до закону. Суму необхідно формувати в точності до копійки, оскільки не сплата навіть декількох копійок призводить до залишення позовної заяви без руху. На сайті Судової влади України відповідного суду є можливість згенерувати автоматично квитанцію на оплату судового збору в точній сумі;

10.3. копію витягу з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань із записом про осіб, уповноважених представляти Держекоінспекцію, Інспекцію.

11. Направлення поштою заяв по суті справи, інших процесуальних документів повинно здійснюватися з урахуванням чинних Правил надання послуг поштового зв'язку, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 05.03.2009 р. № 270, де в абз. 28 п. 2 вказано, що розрахунковий документ - документ встановленої відповідно до Закону України "Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг" форми та змісту (касовий чек, розрахункова квитанція тощо), що підтверджує надання послуг поштового зв'язку, а в п. 19 цих Правил, що внутрішні поштові відправлення з оголошеною цінністю можуть прийматися для пересилання з описом вкладення та/або з післяплатою. Пункт 61 даних Правил передбачає, що у разі приймання внутрішніх поштових відправлень з оголошеною цінністю з описом вкладення бланк опису заповнюється відправником у двох примірниках. Працівник поштового зв'язку повинен перевірити відповідність вкладення опису, розписатися на обох його примірниках і проставити відбиток календарного штемпеля. Один примірник опису вкладається до поштового

відправлення, другий видається відправникові. На примірнику опису, що видається відправникові, працівник поштового зв'язку повинен зазначити номер поштового відправлення. За бажанням відправника на примірнику опису, що вкладається до поштового відправлення, вартість предметів може не зазначатися.

12. У разі відсутності коштів для сплати судового збору на момент подання позову, до суду необхідно завжди подавати разом із позовною заявою клопотання про відстрочення чи розстрочення сплати судового збору. Таке клопотання обов'язково повинно містити виписку по рахунку, однак не за один день обороту коштів (тобто лише тоді, коли подається клопотання та позов), а за більший попередній період, який би вказав, що майновий стан Держекоінспекції, Інспекції не дозволяє сплатити судовий збір. Суду також необхідно надати докази, які б підтвердили, що у поточному місяці та у наступних місяцях фінансування Держекоінспекції, Інспекції за відповідним кодом економічної класифікації видатків не здійснюватиметься.

13. Представники Держекоінспекції, Інспекції повинні разом із позовною заявою завжди подавати до суду заяву про забезпечення позову.

14. У заяві про забезпечення позову необхідно вказувати, що невжиття таких заходів може істотно ускладнити чи унеможливити виконання рішення суду або ефективний захист або поновлення порушених прав або інтересів держави, за захистом яких Держекоінспекція, Інспекція звертається до суду.

15. Необхідний захід забезпечення позову, який необхідно застосувати до позивача, представник Держекоінспекції, Інспекції обирає самостійно, з урахуванням його максимальної ефективності та залежно від того, які відповідач здійснює дії, що у майбутньому можуть негативно вплинути на виконання рішення суду або на ефективний захист або на поновлення порушених прав або інтересів держави.

16. Представники Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів в заяві про забезпечення позову повинні вказати:

16.1. найменування суду, до якого подається заява;

16.2. повне найменування (для юридичних осіб) або ім'я (прізвище, ім'я та по батькові) (для фізичних осіб) заявника, його місцезнаходження (для юридичних осіб) або місце проживання чи перебування (для фізичних осіб), поштовий індекс, ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України, реєстраційний номер облікової картки платника податків (для фізичних осіб) за його наявності або номер і серію паспорта для фізичних осіб - громадян України, номери засобів зв'язку та адресу електронної пошти, за наявності;

16.3. предмет позову та обґрунтування необхідності забезпечення позову;

16.4. захід забезпечення позову, який належить застосувати, з обґрунтуванням його необхідності;

16.5. ціну позову, про забезпечення якого просить заявник;

16.6. пропозиції заявника щодо зустрічного забезпечення;

16.7. інші відомості, потрібні для забезпечення позову.

17. До заяви про забезпечення позову необхідно додавати платіжне доручення про сплату судового збору за ставкою, що передбачена Законом України «Про судовий збір» за подання до господарського суду заяви про забезпечення позову.

18. Представники Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів повинні виконувати вимоги суду, якщо суд визнає за необхідне вжити зустрічне забезпечення, оскільки таке ігнорування призведе, що суд скасує ухвалу про забезпечення позову.

19. До позовної заяви представник Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів зобов'язаний одразу подати всі докази або до закінчення підготовчого засідання у справі або до початку розгляду справи, якщо підготовче засідання не проводиться.

20. Якщо доказ не може бути поданий у встановлений законом строк з об'єктивних причин разом із позовною заявою, то представник Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів повинен про це вказати в позовній заяві та зазначити: доказ, який не може бути подано; причини, з яких доказ не може бути подано у зазначений строк; докази, які підтверджують, що особа здійснила всі залежні від неї дії, спрямовані на отримання вказаного доказу.

21. Докази, не подані у встановлений законом або судом строк, до розгляду судом не приймаються, крім випадку, коли особа, яка їх подає, обґрунтувала неможливість їх подання у вказаний строк з причин, що не залежали від неї, однак краще не допускати такого, щоб доводилося подавати докази з поясненням причин їх невчасного подання, оскільки суддям це не до вподоби і вони просто не будуть приймати їх до розгляду.

22. Необхідно наголосити, що деякі суди вважають, що пояснення свідків не є належними доказами в господарському процесі, якщо цих свідків не допитували в судовому засіданні та ними не подавалася до суду заява свідка, відтак, якщо отримані свідчення будуть важливими, то необхідно подати до суду заяву про виклик свідків у порядку ст. 88 ГПК України, де підпис свідка на заяві посвідчується нотаріусом та подавати клопотання про виклик свідка в порядку ст. 89 ГПК України.

23. У разі необхідності проведення експертизи та отримання доказів, що знаходяться в іншій сторони, то до позовної заяви необхідно додати клопотання про призначення експертизи, витребування доказів, виклик свідків тощо.

24. У клопотанні про витребування доказів необхідно обов'язково вказувати:

24.1. обставини, які може підтвердити цей доказ, або аргументи, які він може спростувати;

24.2. підстави, з яких впливає, що цей доказ має відповідна особа;

24.3. заходи, яких Держекоінспекція, її територіальний та міжрегіональний територіальний орган, вжили для отримання цього доказу

самостійно, докази вжиття таких заходів та (або) причини неможливості самостійного отримання цього доказу;

24.4. причини неможливості отримати цей доказ самостійно Держекоінспекцією, її територіальним та міжрегіональним територіальним органом.

25. Представники або уповноважені особи Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів після того, як отримують відзив на позовну заяву, зобов'язані перевірити чи відповідачем було дотримано встановлений судом строк на його подання, що зазначений в ухвалі, чи підписаний уповноваженою особою та чи додано всі додатки до нього, що завірені належним чином та чи містить відзив всі реквізити, що передбачені ч. 3 ст. 165 ГПК України та про це все вказати у відповіді на відзив.

26. Якщо представником Держекоінспекції, її територіального та міжрегіонального територіального органу буде виявлено, що відзив не містить вказівки на незгоду відповідача з будь-якою із обставин, на яких ґрунтуються позовні вимоги, то в суді та відповіді на відзив необхідно наголошувати, що з урахуванням ч. 4 ст. 165 ГПК України відповідач позбавляється права заперечувати проти такої обставини під час розгляду справи по суті, крім випадків, якщо незгода з такою обставиною вбачається з наданих разом із відзивом доказів, що обґрунтовують його заперечення по суті позовних вимог, або відповідач доведе, що не заперечив проти будь-якої із обставин, на яких ґрунтуються позовні вимоги, з підстав, що не залежали від нього.

27. Заяви по суті, які повинні готувати та подавати представники Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів у спорах про стягнення збитків є відповідь на відзив, у якій Держекоінспекція, її територіальний та міжрегіональний територіальний орган викладає свої пояснення, міркування та аргументи щодо наведених відповідачем у відзиві заперечень та мотиви їх визнання або відхилення.

28. Відповідь на відзив повинна містити:

28.1. найменування (ім'я) позивача та відповідача і номер справи;

28.2. повне найменування (для юридичних осіб) або ім'я (прізвище, ім'я та по батькові) (для фізичних осіб) відповідача та позивача, їх місцезнаходження (для юридичних осіб) або місце проживання чи перебування (для фізичних осіб), поштовий індекс, ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України (для юридичних осіб, зареєстрованих за законодавством України), реєстраційний номер облікової картки платника податків (для фізичних осіб) за його наявності або номер і серію паспорта для фізичних осіб - громадян України, номери засобів зв'язку, офіційну електронну адресу та адресу електронної пошти, за наявності;

28.3. правову оцінку обставин, наданих відповідачем у відзиві з якою Держекоінспекція, її територіальний та міжрегіональний територіальний орган не погоджується;

28.4. заперечення (за наявності) щодо наведених відповідачем у відзиві обставин та правових підстав, з якими Держекоінспекція, її територіальний та міжрегіональний територіальний орган не погоджується, із посиланням на відповідні докази та норми права;

28.5. перелік документів та інших доказів, що додаються до відповіді на відзив, та зазначення документів і доказів, які не можуть бути подані разом із відповіддю на відзив, із зазначенням причин їх неподання;

28.6. заперечення (за наявності) щодо можливого заявленого відповідачем розміру судових витрат, які він поніс та очікує понести до закінчення розгляду справи по суті;

28.7. попередній (орієнтовний) розрахунок суми судових витрат, які Держекоінспекція, її територіальний та міжрегіональний територіальний орган понесе і які очікує понести у зв'язку із розглядом справи.

29. Відповідь на відзив повинна містити вказівки на незгоду Держекоінспекції, її територіального та міжрегіонального територіального органу з будь-якою із обставин, на яких ґрунтуються відзив відповідача, оскільки Держекоінспекція, її територіальний та міжрегіональний територіальний орган буде позбавлений права заперечувати проти такої обставини під час розгляду справи по суті.

30. До відповіді на відзив додаються:

30.1. докази, які підтверджують обставини, на яких ґрунтуються заперечення Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів, якщо такі докази не надані відповідачем;

30.2. оригінали або належним чином засвідчені копії опису вкладення (у якому вказується перелік кожного доданого документу із зазначенням кількості аркушів), квитанцій та накладних, які підтверджуються, що іншим учасникам справи відправлено копії відповіді на відзив і доданих до неї документів;

30.3. документ, що підтверджує повноваження представника Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів, якщо не було подано разом із позовом.

31. Держекоінспекція, її територіальні та міжрегіональні територіальні органи зобов'язані подавати відповідь на відзив в межах строку, який встановлений судом ухвалою про відкриття провадження у справі.

32. Заяви, клопотання, заперечення з будь-яких інших процесуальних питань повинні містити:

32.1. повне найменування (для юридичних осіб) або ім'я (прізвище, ім'я та по батькові) (для фізичних осіб) особи, яка подає заяву, клопотання або заперечення, її місцезнаходження (для юридичних осіб) або місце проживання чи перебування (для фізичних осіб), вказівку на статус фізичної особи - підприємця (для такої фізичної особи), ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України;

32.2. найменування суду, до якого вона подається;

32.3. номер справи, прізвище та ініціали судді (суддів), якщо заява (клопотання, заперечення) подається після постановлення ухвали про відкриття провадження у справі;

32.4. зміст питання, яке має бути розглянуто судом, та прохання заявника;

32.5. підстави заяви (клопотання, заперечення);

32.6. перелік документів та інших доказів (за наявності), що додаються до заяви (клопотання, заперечення);

32.7. інші відомості, які вимагаються Господарським процесуальним кодексом України;

32.8. докази їх надіслання (надання) разом із додатками іншим учасникам справи (провадження).

33. Представники Держкоінспекції, Інспекцій повинні з'являтися до судів на судові засідання чи подавати клопотання про участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції (в приміщенні суду, поза межами приміщення суду) або ж подавати клопотання про відкладення розгляду справи або оголошення перерви (в підготовчому чи судовому засіданні), якщо існують поважні причини для його відкладення чи оголошення перерви з підстав, що передбачені процесуальними законами.

34. Необхідно врахувати, якщо участь у судовому засіданні здійснювалась двома і більше представниками Держкоінспекції, Інспекцій, то на наступне судове засідання клопотання про відкладення розгляду справи або оголошення перерви (в підготовчому чи судовому засіданні) повинні подавати кожен з цих представників із зазначенням поважності причин нез'явлення до суду, а у випадку відсутності таких поважних причин, з'являтися одному із представників в судове засідання.

35. У випадку наявності всіх підстав вважати, що до суду подано невірний розрахунок збитків, завданих державі, необхідно подавати заяву про зменшення чи збільшення позовних вимог до закінчення підготовчого засідання або до початку першого судового засідання, якщо справа розглядається в порядку спрощеного позовного провадження разом із заявою про повернення судового збору на зменшену суму позовних вимог або ж додавати докази сплати судового збору на збільшену суму позовних вимог.

36. Слід врахувати, що стягнення збитків, які заподіяні державі внаслідок порушення вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища є деліктними правовідносинами у результаті чого необхідно довести такі елементи:

36.1. неправомірність поведінки особи. Неправомірною можна вважати будь-яку поведінку, внаслідок якої завдано шкоду, якщо завдавач шкоди не був уповноважений на такі дії;

36.2. наявність шкоди. Під шкодою слід розуміти втрату або пошкодження майна потерпілого;

36.3. причинний зв'язок між протиправною поведінкою та шкодою є обов'язковою умовою відповідальності та виражається в тому, що шкода має виступати об'єктивним наслідком поведінки завдавача шкоди;

36.4. вина особи, що завдала шкоду. Відсутність хоча б одного з цих елементів виключає відповідальність за заподіяну шкоду.

Наявність всіх зазначених умов є обов'язковим для прийняття судом рішення про відшкодування шкоди. Відсутність хоча б одного з цих елементів виключає відповідальність за заподіяну шкоду. У деліктних правовідносинах саме на Держекоінспекцію, її територіальні та міжрегіональні територіальні органи покладається обов'язок довести наявність шкоди, протиправність (незаконність) поведінки заподіювача шкоди та причинний зв'язок такої поведінки із заподіяною шкодою. В свою чергу, заподіювач шкоди повинен довести, що в його діях (діях його працівників) відсутня вина у заподіянні шкоди про що необхідно неодноразово наголошувати в суді.

37. Докази, що підтверджують порушення суб'єктом господарювання природоохоронного законодавства та наявність вини, судами визнаються в сукупності: підписаний та неоскаржений акт перевірки, протокол про вчинення адміністративного правопорушення, постанова про накладення адміністративного стягнення, сплата штрафу та не оскарження дій Держекоінспекції, Інспекцій при проведенні перевірки та здійсненні розрахунку розмірів збитків. Не достатньо лише надати суду акт перевірки та розрахунок шкоди, оскільки суд відмовить у стягненні такої шкоди, заявленої до стягнення без достатніх доказів.

38. Представники Держекоінспекції, Інспекцій повинні повторно звертатися до суду у випадку, коли позов було залишено без розгляду (наприклад, коли позов прокурора, що був поданий в інтересах Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів було залишено без розгляду із-за відсутності процесуальної дієздатності) після усунення обставин, що були підставою для залишення позову без розгляду. За необхідності поновлення процесуального строку звернення до суду разом із позовом подавати клопотання про поновлення такого строку.

39. У будь-якому випадку представникам Держекоінспекції, Інспекцій необхідно дотримуватися процесуальних строків та строків, що передбачені ухвалами судів. Заяви, і документи, подані після закінчення процесуальних строків, залишаються без розгляду. При виконанні ухвал судів про витребування доказів, слід зважати на те, що за неможливості подати доказ, який витребує суд, або неможливості подати такий доказ у встановлені строки, виникає обов'язок повідомити про це суд із зазначенням причин протягом п'яти днів з дня вручення ухвали.

40. Представники Держекоінспекції, Інспекцій повинні забезпечувати в обов'язковому порядку повернення сплаченого судового збору з підстав, встановлених процесуальними законами.

41. Представникам Держекоінспекції, Інспекцій в позовній заяві слід клопотати про розгляд справ за правилами загального позовного провадження, якщо необхідно викликати свідків, провести експертизу або вчинити інші процесуальні дії, спрямовані на доказування заявлених вимог. Якщо судом буде прийнято рішення про розгляд справи в порядку спрощеного позовного

провадження без виклику сторін, звернутися з клопотанням про розгляд справи з повідомленням (викликом) сторін до початку розгляду справи по суті або з відзивом на позов.

42. Представники Держкоінспекції, Інспекцій на підготовче засідання можуть підготувати та подати:

42.1. заяву про залучення до участі у справі співвідповідача (співпозивача), заміну неналежного відповідача (позивача);

42.2. заяву про відвід судді;

42.3. заяву для затвердження мирової угоди або звернутися до суду для проведення врегулювання спору за участю судді за попереднім погодженням з керівником Держкоінспекції, Інспекції, якщо така заява не чинить негативний вплив на інтереси держави;

42.4. заяву про уточнення позовних вимог (якщо допущено якісь помилки в позові);

42.5. клопотання про приєднання до матеріалів справи доказів, витребування доказів;

42.6. заяву про забезпечення доказів чи забезпечення позову;

42.7. заяву про збільшення або зменшення розміру позовних вимог, зміну предмету або підстави позову;

42.8. клопотання про призначення експертизи;

42.9. клопотання про зупинення провадження у справі;

42.10. заяву про виклик свідка, експерта, залучення спеціаліста, перекладача;

42.11. відповідь на відзив, письмові пояснення заперечення проти заяв чи клопотань відповідача;

42.12. заяву про остаточний розрахунок судових витрат;

42.13. клопотання про скасування заходів забезпечення позову;

42.14. заперечення на висновок експерта разом з клопотанням про відхилення висновку експерта;

42.15. інші процесуальні клопотання, заяви, спрямовані на повноту та об'єктивність вирішення спірних правовідносин.

43. Представникам Держкоінспекції, Інспекції слід враховувати, що розгляд справи по суті починається не пізніше ніж через 60 днів з дня відкриття провадження у справі, а у випадку продовження строку підготовчого провадження - не пізніше наступного дня з дня закінчення такого строку. Справа по суті розглядається протягом 30-ти днів з дня початку розгляду справи по суті. З оголошення головуючим судового засідання відкритим розпочинається розгляд справи по суті.

44. Представник Держкоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів під час розгляду справи по суті можуть підготувати та подати:

44.1. заяву про участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції поза межами приміщення суду;

44.2. клопотання про відкладення розгляду справи в судовому засіданні з підстав ч. 2 ст. 202 ГПК України;

44.3. заяву про остаточний розрахунок судових витрат з доказами, що підтверджують розмір понесених нею судових витрат, але подати до закінчення судових дебатів;

44.4. письмові зауваження з приводу неповноти або неправильності технічного запису або відомостей, вміщених у протоколі судового засідання в порядку ст. 224 ГПК України;

44.5. заяви чи клопотання, пов'язані з розглядом справи, які не були заявлені з поважних причин в підготовчому провадженні або в інший строк, визначений судом.

45. Представники Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів повинні знати, що у разі неявки їх в судові засідання без поважних причин або неповідомлення ними про причини неявки, суд залишає позовну заяву без розгляду, крім випадку, якщо від нього надійшла заява про розгляд справи за його відсутності і його нез'явлення не перешкоджає вирішенню спору.

46. Представники Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів повинні мати на увазі, що суд залишає без розгляду заяви та клопотання, які без поважних причин не були заявлені в підготовчому провадженні або в інший строк, визначений судом.

47. Процесуальні документи, що можуть бути подані після проголошення рішення:

47.1. заява про негайну видачу копії скороченого судового рішення після його проголошення;

47.2. заява про вручення копії повного судового рішення йому під розписку безпосередньо в суді;

47.3. заява про повторну видачу копії судового рішення;

47.4. заява про виправлення допущених в рішенні чи ухвалі опісок чи арифметичних помилок;

47.5. заяву про ухвалення додаткового рішення стосовно якої-небудь позовної вимоги, з приводу якої позивач подав докази і давав пояснення, не ухвалено рішення, у випадку, коли суд, вирішивши питання про право, не зазначив точної грошової суми, присудженої до стягнення, або майно, яке підлягає передачі, або дії, що потрібно виконати та судом не вирішено питання про судові витрати, яка подається до закінчення строку на виконання рішення;

47.6. заяву про роз'яснення судового рішення, якщо судові рішення ще не виконані або не закінчився строк, протягом якого рішення може бути пред'явлене до примусового виконання;

47.7. заява про видачу наказу на примусове виконання рішення суду.

48. Представники Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів повинні знати, що у виняткових випадках залежно від складності справи складання повного рішення (постанови) суду може бути відкладено на строк не більш як 10-ть днів, а якщо справа розглянута у порядку спрощеного провадження – 5-ть днів з дня закінчення розгляду справи. Складання повного тексту ухвали залежно від

складності справи може бути відкладено на строк не більш як 5-ть днів з дня оголошення вступної та резолютивної частин ухвали.

49. Представники Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів повинні будь-якими засобами не рідше двох разів на тиждень щодо кожної справи (через офіційний сайт судової влади України, Єдиний державний реєстр судових рішень України, у телефонному режимі чи безпосередньо у суді тощо) з метою уникнення безпідставного пропуску строків подання скарг на такі рішення, невідкладно дізнаватися про результати розгляду справи, складення та отримання повного тексту такого рішення.

Розділ 4. Вимоги до апеляційної скарги та відзиву на апеляційну скаргу. Деякі особливості, які необхідно враховувати під час перегляду справи в апеляційному порядку.

1. Представники Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів після того, як отримують рішення чи ухвалу суду першої інстанції, що були проголошені та постановлені не на користь Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів, повинні в межах процесуального строку на їх апеляційне оскарження підготувати та подати апеляційну скаргу, а якщо отримують апеляційну скаргу від відповідача, то підготувати та подати відзив на апеляційну скаргу в межах строку, що встановлений в ухвалі про відкриття апеляційного провадження.

2. Якщо судом першої інстанції була постановлена ухвала, що не може бути оскаржена окремо від рішення суду, представникам Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів слід не забувати оскаржити її разом із рішенням суду, якщо в цьому є необхідність.

3. У випадку часткового задоволення позовних вимог щодо стягнення збитків, завданих державі, представники Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів зобов'язані подавати апеляційні скарги на рішення такого суду, але в частині відмови у задоволенні позовних вимог, залишивши рішення в силі у частині задоволення позовних вимог.

4. Під час підготовки апеляційної скарги або відзиву на апеляційну скаргу представники Держекоінспекції, її територіальні та міжрегіональні територіальні органи повинні здійснити аналіз та підбірку практики Верховного Суду для того, щоб суд прийняв до уваги висновки щодо застосування норми права у подібних правовідносинах, що викладені у постановках Верховного Суду, або ж навпаки вказати постанови Верховного Суду про відступлення від такого висновку, якщо такий висновок не підходить для того, щоб виграти справу. (діюча рекомендація)

5. Апеляційну скаргу на рішення суду, Держекоінспекція, її територіальні та міжрегіональні територіальні органи подають в строки, що передбачені ст. 256 ГПК України.

6. Поважною причиною пропуску строку на апеляційне оскарження рішення чи ухвали, якщо вони не були вручені під час їх проголошення або складання є підстави, що вказані в ч. 2 ст. 256 ГПК України. У такому випадку, представник Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів повинен разом із апеляційною скаргою надати клопотання про поновлення строку на апеляційне провадження з поважних причин з обов'язковим долученням доказів отримання такого рішення чи ухвали (копію конверту з номером трекінгу відстеження відправлення Укрпошти та безпосередню роздруковку з сайту Укрпошти даної інформації тощо).

7. Представникам Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів не слід забувати, що незалежно від поважності причин пропуску строку на апеляційне оскарження суд апеляційної інстанції відмовляє у відкритті апеляційного провадження, якщо апеляційна скарга подана після спливу 1-го року з дня складення повного тексту судового рішення, крім випадків:

7.1. подання апеляційної скарги Держекоінспекцією, її територіальним та міжрегіональним територіальним органом, що не були повідомлені про розгляд справи або не залучені до участі в ній, якщо суд ухвалив рішення про їх права, інтереси та (або) обов'язки;

7.2. пропуску строку на апеляційне оскарження внаслідок виникнення обставин непереборної сили.

8. В апеляційній скарзі мають бути зазначені:

8.1. найменування суду, до якого подається скарга;

8.2. повне найменування (для юридичних осіб) або ім'я (прізвище, ім'я та по батькові) (для фізичних осіб) особи, яка подає апеляційну скаргу, її місцезнаходження (для юридичних осіб) або місце проживання чи перебування (для фізичних осіб), поштовий індекс, ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України, реєстраційний номер облікової картки платника податків (для фізичних осіб) за його наявності або номер і серія паспорта для фізичних осіб - громадян України, номери засобів зв'язку та електронної пошти, офіційна електронна адреса, за наявності;

8.3. повне найменування (для юридичних осіб) або ім'я (прізвище, ім'я та по батькові) (для фізичних осіб) інших учасників справи, їх місцезнаходження (для юридичних осіб) або місце проживання чи перебування (для фізичних осіб);

8.4. рішення або ухвала, що оскаржується;

8.5. у чому полягає незаконність і (або) необґрунтованість рішення або ухвали (неповнота встановлення обставин, які мають значення для справи, та (або) неправильність установлення обставин, які мають значення для справи, внаслідок необґрунтованої відмови у прийнятті доказів, неправильного їх

дослідження чи оцінки, неподання доказів з поважних причин та (або) неправильне визначення відповідно до встановлених судом обставин праводносин тощо);

8.6. нові обставини, що підлягають встановленню, докази, які підлягають дослідженню чи оцінці, обґрунтування поважності причин неподання доказів до суду першої інстанції, заперечення проти доказів, використаних судом першої інстанції;

8.7. клопотання особи, яка подала скаргу;

8.8. дата отримання копії судового рішення суду першої інстанції, що оскаржується;

8.9. перелік документів та інших матеріалів, що додаються.

9. До апеляційної скарги необхідно додати:

9.1. довіреність або інший документ, що посвідчує повноваження представника Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів, якщо скарга подана представником і в справі немає підтвердження його повноважень;

9.2. оригінал платіжного доручення щодо сплати судового збору;

9.3. оригінал опису вкладення з відповідною відміткою поштової організації (вказується перелік кожного доданого документа із зазначенням кількості аркушів, оригінал фіскального чека, накладні тощо), що підтверджуються направлення скарги іншим учасникам справи;

9.4. докази, що підтверджують дату отримання копії оскаржуваного судового рішення суду першої інстанції, за наявності, однак необхідно обґрунтувати причини відсутності таких доказів.

10. Представник Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів, одразу зобов'язаний надіслати іншим учасникам справи копію апеляційної скарги і доданих до неї документів, які у них відсутні, з описом вкладення у якому вказується перелік кожного доданого документа із зазначенням кількості аркушів, як цього вимагає ст. 259 ГПК України.

11. Представник Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів повинен до відкриття апеляційного провадження за апеляційною скаргою відповідача на законне та обґрунтоване рішення, подати заперечення проти відкриття апеляційного провадження та щодо будь-яких поданих заяв чи клопотань відповідача.

12. Разом із апеляційною скаргою, представник Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів повинен подати за необхідності:

12.1. клопотання про приєднання до матеріалів справи доказів, однак воно повинно містити докази поважності причин неподання їх до суду першої інстанції;

12.2. клопотання про виклик свідків, призначення експертизи, витребування доказів, залучення до участі у справі спеціаліста, перекладача, якщо у цьому виникла така необхідність або ж суд першої інстанції безпідставно відмовив у їх задоволенні чи розгляді;

- 12.3. клопотання про вжиття заходів забезпечення позову;
- 12.4. клопотання про розгляд справи у судовому засіданні з повідомленням (викликом) учасників справи;
- 12.5. подання інших заяв та клопотань, що необхідні для правильного вирішення спору, що передбачені ГПК України.

13. Представники Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів зобов'язані подавати повторно апеляційні скарги на рішення про відмову в задоволенні позову про стягнення збитків, завданих державі навіть після того, як було проголошено ухвалу про повернення апеляційної скарги у зв'язку із несплатою судового збору через його відсутність на рахунках Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів. Разом із апеляційною скаргою необхідно подавати клопотання про поновлення строку на оскарження рішення з тих підстав, що відпали підстави, які були причиною для повернення апеляційної скарги, тобто з'явилися кошти для сплати судового збору. Для цього, суду необхідно надавати докази (виписки по рахунку, бухгалтерську довідку тощо), які підтвердять недостатність фінансування за весь період пропущеного строку на апеляційне оскарження рішення суду, оскільки суду не буде достатньо доказів, які підтверджують недостатнє фінансування лише на момент подання апеляційної скарги.

14. У випадку подання апеляційної скарги на рішення про стягнення збитків, що було повністю або часткового задоволено на користь Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів, представники Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів зобов'язані в межах процесуального строку, що встановлений ухвалою про відкриття апеляційного провадження подати відзив на апеляційну скаргу з належним обґрунтуванням законності рішення судів першої інстанції та необґрунтованості апеляційних скарг відповідача та зазначати у ньому:

- 14.1. найменування суду апеляційної інстанції;
- 14.2. ім'я (найменування), поштову адресу Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів, а також номер засобу зв'язку, адресу електронної пошти, - за наявності;
- 14.3. обґрунтування заперечень щодо змісту і вимог апеляційної скарги;
- 14.4. у разі необхідності - клопотання;
- 14.5. перелік матеріалів, що додаються;
- 14.6. долучити докази відправки відзиву на апеляційну скаргу (опис вкладення з відповідною відміткою поштової організації, у якому вказується перелік кожного доданого документа із зазначенням кількості аркушів, оригінал фіскального чека, накладні тощо) з додатками для інших учасників справи.

15. У відзиві на апеляційну скаргу необхідно вказувати, що судові рішення (ухвала) було прийнято з додержанням норм матеріального і процесуального права, зазначити ці норми та надати обґрунтування їх додержання та підкріпити висновками з рішення суду.

16. Представникам Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів слід звертати увагу на ч. 3 ст. 269 ГПК України, де вказано, що докази, які не були подані до суду першої інстанції, приймаються судом лише у виняткових випадках, якщо учасник справи надав докази неможливості їх подання до суду першої інстанції з причин, що об'єктивно не залежали від нього. Для уникнення безпідставної відмови у задоволенні позову, всі докази необхідно подавати в суді першої інстанції до закінчення підготовчого засідання у справі або до початку розгляду справи, якщо підготовче засідання не проводиться, оскільки довести в апеляції поважні причини неможливості подання їх в суді першої інстанції є практично неможливим, що також стає наслідком у залишенні рішення суду без змін, а апеляційної скарги без задоволення.

17. Представникам Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів слід з'являтися у всі судові засідання та уникати безпідставного відкладення розгляду справ.

18. Представники Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів повинні з'являтися до апеляційних господарських судів на судові засідання чи подавати клопотання про участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції в приміщенні суду або ж подавати клопотання про відкладення розгляду справи, якщо існують поважні причини для його відкладення, що передбачені ГПК України або ж просити розглянути справу без участі представника, якщо його явку неможливо забезпечити, оскільки така бездіяльність призводить до затягування розгляду справи та набранням законної сили рішення суду.

19. Для того, щоб апеляційна скарга Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів була задоволена, а рішення суду першої інстанції скасовано та прийнято нове, яким позов задоволено у повному обсязі необхідно:

19.1. зазначити в апеляційній скарзі, які обставини справи суд першої інстанції не з'ясував, що мають значення для справи;

19.2. вказати, які обставини, що мають значення для справи не були доведені, хоча суд визнав їх встановленими;

19.3. які обставини, що встановлені у рішенні суду першої інстанції не відповідають яким висновкам, що в ньому зазначені;

19.4. зазначити, які порушені норми процесуального права, а які норми матеріального права неправильно були застосовані та надати обґрунтування. Неправильним застосуванням норм матеріального права вважається: неправильне тлумачення закону, або застосування закону, який не підлягає застосуванню, або незастосування закону, який підлягав застосуванню. Порушення норм процесуального права може бути підставою для скасування або зміни рішення, якщо це порушення призвело до неправильного вирішення справи.

20. Представнику Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів слід звернути увагу, що обов'язковою підставою для скасування судового рішення суду першої

інстанції та ухвалення нового судового рішення є порушення норм процесуального права у випадках, що передбачені в ч. 3 ст. 277 ГПК України.

21. Представники Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів повинні будь-якими засобами не рідше двох разів на тиждень щодо кожної справи, яка була переглянута в апеляційному порядку (через офіційний сайт Судової влади України, Єдиний державний реєстр судових рішень України, у телефонному режимі чи безпосередньо у суді тощо) невідкладно дізнаватися про результати розгляду такої справи, передачі матеріалів справи до суду першої інстанції для того, щоб отримати наказ про примусове виконання рішення суду або ж дати складення повного тексту постанови апеляційної інстанції, яка прийнята не на користь Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів для того, щоб підготувати касаційну скаргу.

Розділ 5. Вимоги до касаційної скарги та відзиву на касаційну скаргу. Окремі особливості перегляду справи в касаційному порядку, що повинні бути враховані.

1. Представники Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів після того, як отримують рішення, переглянуте в апеляційному порядку, ухвали тощо повинні в межах процесуального строку на їх касаційне оскарження підготувати та подати касаційну скаргу, а якщо отримують касаційну скаргу від відповідача, то підготувати та подати відзив на касаційну скаргу в межах строку, що встановлений ухвалою про відкриття касаційного провадження.

2. Представники Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів повинні знати, що якщо навіть Держекоінспекція, її територіальні та міжрегіональні територіальні органи не брали участі у справі, а суд вирішив питання про їхні права, інтереси та (або) обов'язки, то вони мають право подати касаційну скаргу на рішення та ухвали (переглянутих за їх скаргами в апеляційному порядку) та постанови (ухвали) суду апеляційної інстанції, перелік яких визначено та в порядку ст. 287 ГПК України.

3. Якщо Держекоінспекція, її територіальні та міжрегіональні територіальні органи не отримали текст повного судового рішення у день його проголошення або складення, відтак вони мають право на поновлення пропущеного строку на касаційне оскарження, якщо касаційна скарга подана протягом 20-ти днів з дня вручення такого судового рішення. У даному випадку, необхідно надати клопотання про поновлення строку на касаційне провадження з поважних причин з обов'язковим долученням доказів отримання такого рішення чи ухвали (копію конверту з номером трекінгу відстеження відправлення Укрпошти та безпосередню роздруківку з сайту Укрпошти даної інформації тощо).

4. Представники Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів повинні до відкриття касаційного

провадження за касаційною скаргою відповідача на законне та обґрунтоване рішення суду першої чи апеляційної інстанції, подати заперечення проти відкриття касаційного провадження та щодо будь-яких поданих заяв чи клопотань відповідача.

5. Представникам Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів слід не забувати про ч. 4 ст. 293 ГПК України, яка передбачає, що незалежно від поважності причин пропуску строку на касаційне оскарження суд касаційної інстанції відмовляє у відкритті касаційного провадження у разі, якщо касаційна скарга подана після спливу 1-го року з дня складення повного тексту судового рішення, крім випадків:

5.1. подання касаційної скарги Держекоінспекцією, її територіальним та міжрегіональним територіальним органом, що не були повідомлені про розгляд справи або не залучені до участі в ній, якщо суд ухвалив рішення про їх права, інтереси та (або) обов'язки;

5.2. пропуску строку на касаційне оскарження внаслідок виникнення обставин непереборної сили.

6. Представники Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів повинні подавати касаційні скарги на рішення судів першої інстанції після їх апеляційного перегляду або ж на постанови апеляційного суду навіть тоді, коли справа є малозначною у розумінні ч. 2 ст. 12 ГПК України та з ціною позову, що не перевищує п'ятиста розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб у випадку:

6.1. скарга стосується питання права, яке має фундаментальне значення для формування єдиної правозастосовчої практики;

6.2. Держекоінспекція, її територіальні та міжрегіональні територіальні органи, позбавлені можливості спростувати обставини, встановлені оскарженим судовим рішенням, при розгляді іншої справи;

6.3. справа становить значний суспільний інтерес або має виняткове значення для Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів;

6.4. суд першої інстанції відніс справу до категорії малозначних помилково.

7. Представники Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів повинні максимально проаналізувати ситуацію, позиції Верховного Суду та віднайти можливості для застосування підстави (підстав), на якій (яких) подається касаційна скарга, що визначені ст. 287 ГПК України.

8. У випадку подання касаційної скарги на рішення про стягнення збитків, що було повністю або часткового задоволено на користь Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів після його перегляду в апеляції або на постанову апеляційного суду, якою було залишено апеляційну скаргу без змін, представники Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів зобов'язані в межах процесуального строку, що встановлений ухвалою

касаційного господарського суду подати відзив на касаційну скаргу та зазначати у ньому:

- 8.1. найменування суду касаційної інстанції;
- 8.2. ім'я (найменування), поштову адресу Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів, а також номер засобу зв'язку, адресу електронної пошти, за наявності;
- 8.3. обґрунтування заперечень щодо змісту і вимог касаційної скарги;
- 8.4. у разі необхідності - клопотання;
- 8.5. перелік матеріалів, що додаються;
- 8.6. долучити докази відправки відзиву на касаційну скаргу (опис вкладення з відповідною відміткою поштової організації, у якому вказати перелік кожного доданого документа із зазначенням кількості аркушів, оригінал фіскального чека, накладні тощо) з додатками для інших учасників справи.

9. Представники Держекоінспекції, її територіальні та міжрегіональні територіальні органи повинні долучати до касаційних скарг та відзиву на касаційні скарги клопотання про розгляд справи у судовому засіданні з повідомленням (викликом) учасників справи.

10. У касаційній скарзі Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів для того, щоб скасувати рішення (ухвали) суду першої інстанції після їх апеляційного перегляду та постанови суду апеляційної інстанції, обов'язково необхідно вказати про неправильне застосування судом норм матеріального права чи порушення норм процесуального права у випадках, що передбачені ч. 2 ст. 287 ГПК України.

11. У касаційній скарзі повинно бути зазначено:

- 11.1. найменування суду касаційної інстанції;
- 11.2. повне найменування (для юридичних осіб) або ім'я (прізвище, ім'я та по батькові) (для фізичних осіб) особи, яка подає касаційну скаргу, її місцезнаходження (для юридичних осіб) або місце проживання чи перебування (для фізичних осіб), поштовий індекс, ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України, реєстраційний номер облікової картки платника податків (для фізичних осіб) за його наявності або номер і серія паспорта для фізичних осіб - громадян України, номери засобів зв'язку та адресу електронної пошти, за наявності;
- 11.3. повне найменування (для юридичних осіб) або ім'я (прізвище, ім'я та по батькові) (для фізичних осіб) інших учасників справи, їх місцезнаходження (для юридичних осіб) або місце проживання чи перебування (для фізичних осіб);
- 11.4. судові рішення, що оскаржуються;
- 11.5. підставу (підстави), на якій (яких) подається касаційна скарга з визначенням передбаченої (передбачених) ст. 287 ГПК України підстави (підстав);
- 11.6. вимоги особи, яка подає скаргу;

11.7. дата отримання копії судового рішення суду апеляційної інстанції, що оскаржується;

11.8. перелік доданих до скарги документів.

12. До касаційної скарги необхідно додати:

12.1. довіреність або інший документ, що посвідчує повноваження представника Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів, якщо в справі немає підтвердження такого повноваження;

12.2. докази, що підтверджують дату отримання копії оскаржуваного рішення суду апеляційної інстанції, але якщо немає, то вказати поважні причини відсутності (копію конверту з номером трекінгу відстеження відправлення Укрпошти та безпосередню роздруківку з сайту Укрпошти даної інформації тощо).

12.3. оригінал платіжного доручення про сплату судового збору;

12.4. докази відправки касаційної скарги (опис вкладення з відповідною відміткою поштової організації, у якому вказати перелік кожного доданого документа із зазначенням кількості аркушів, оригінал фіскального чека, накладні тощо) з додатками для інших учасників справи.

13. Представник Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів, що подає касаційну скаргу, одразу зобов'язаний надіслати іншим учасникам справи копію цієї скарги і доданих до неї документів, які у них відсутні, листом з описом вкладення у якому вказати перелік кожного доданого документа із зазначенням кількості аркушів, як цього вимагає ст. 291 ГПК України.

14. Якщо необхідно скасувати рішення після перегляду в апеляційному порядку чи постанову апеляційної інстанції (перелік вказаний в п. п. 1, 4 ч. 1 ст. 287 ГПК України), то в касаційній скарзі обов'язково необхідно зазначити постанову Верховного Суду, в якій викладено висновок про застосування норми права у подібних правовідносинах, що не був врахований в оскаржуваному судовому рішенні та обґрунтування необхідності відступлення від висновку щодо застосування норми права у подібних правовідносинах, викладеного у постанові Верховного Суду та інше, що передбачено ч. 2 ст. 287 ГПК України.

15. Якщо необхідно скасувати ухвалу суду першої інстанції після перегляду в апеляційному порядку або ухвали апеляційної інстанції (виключний перелік вказаний в п. п. 2, 3 ч. 1 ст. 287 ГПК України), то в касаційній скарзі обов'язково необхідно зазначити обґрунтування того, в чому полягає неправильне застосування норм матеріального права чи порушення норм процесуального права, що призвело до ухвалення незаконного судового рішення (рішень).

16. Представники Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів повинні будь-якими засобами не рідше двох разів на тиждень щодо кожної справи, що була переглянута в касаційному порядку (через офіційний сайт Судової влади України, Єдиний державний реєстр судових рішень України, у телефонному режимі чи

безпосередньо у суді тощо) невідкладно дізнаватися про результати розгляду справи, дати складення та отримання повного тексту такого рішення.

Розділ 6. Порядок реєстрації документів, що пов'язані із претензійно-позовною роботою.

1. Документи, що пов'язані із претензійно-позовною роботою цієї Методичної рекомендації, одержані Держекоінспекцією, її територіальним та міжрегіональним територіальним органом, необхідно реєструвати у порядку та з урахуванням інструкції з діловодства, що створена в Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів.

2. Обов'язково необхідно додавати конверт до документів, що пов'язані із претензійно-позовною роботою цієї Методичної рекомендації, які надійшли на адресу Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів, що має штамп поштового відділення з датою відправлення та номер трекінгу відправлення, за яким можна відстежити переселення на офіційному сайті Укрпошти, що можуть бути єдиними доказами своєчасного чи несвоєчасного відправлення та отримання таких документів.

3. Під час реєстрації документів, пов'язаних із претензійно-позовною роботою цієї Методичної рекомендації, що надходять до Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів, необхідно перевіряти наявність всіх додатків, що додаються до такого документа.

4. Для своєчасного усунення недоліків в строки, що передбачені ухвалами судді, поданні необхідних доказів, заяв та клопотань, уникнення ризиків пропуску строку на апеляційне та касаційне оскарження рішення суду, представники Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів повинні кожного робочого дня здійснювати перевірку безпосереднього надходження до Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів кореспонденції, що стосується судових справ про стягнення збитків, заподіяних державі внаслідок порушення вимог природоохоронного законодавства та здійснювати моніторинг всіх таких справ на Єдиному державному реєстрі судових рішень та офіційному сайті Судової влади України кожного робочого дня.

5. Щодо кожної окремої претензійно-судової справи представники Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів готують папки, матеріали у яких формуються в тій послідовності у якій вони були зареєстровані, надісланні, подані, отримані.

6. Справи, які були виконані державною виконавчою службою, зберігаються відповідними юридичними службами, відділами чи секторами правого забезпечення, що створені в Держекоінспекції, її територіального та міжрегіонального територіального органу до передачі їх в архів.

Розділ 7. Звіт про стан претензійно-позовної роботи.

1. Звіт про претензійно-позовну роботу у справах про відшкодування шкоди, збитків і втрат, заподіяних державі внаслідок порушення вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища, подається один раз у місяць до закінчення такого звітнього місяця голові Держекоінспекції. (діюча рекомендація)

2. Не пізніше одного робочого дня після закінчення судового засідання в суді першої інстанції, апеляційної чи касаційної інстанції представник, що брав участь в такому засіданні або ж повинен був взяти, але з певних причин не з'явився в судове засідання, зобов'язаний надати звіт про хід судового засідання у справі, що виникає у справах про відшкодування шкоди, збитків і втрат, заподіяних державі внаслідок порушення вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища керівнику відповідної юридичної служби. (пропозиція)

3. У звіті про хід судового засідання у справі, що виникає у справах про відшкодування шкоди, збитків і втрат, заподіяних державі внаслідок порушення вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища, представник Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів розписує план подальших дій для того, щоб підготуватися до наступного судового засідання та в ньому вказує: які докази необхідно зібрати, коли їх подати, щоб не пропустити строк їх подання, які процесуальні документи необхідно підготувати та своєчасно подати. (діюча рекомендація та пропозиція)

4. За три робочих дні до початку судового засідання, яким розпочинається розгляд справи по суті, представник Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів, що збирається в судове засідання повинен письмово підготувати своє вступне слово та питання, які необхідно задати відповідачу та надати такі матеріали на ознайомлення керівнику відповідної юридичної служби. (пропозиція)

5. За три робочих дні до початку судового засідання після закінчення з'ясування обставин та перевірки їх доказами, якщо розгляд справи здійснюється в загальному позовному провадженні, представник Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів, що збирається в судове засідання, повинен письмово підготувати промову (заключне слово) в судових дебатах та надати його на ознайомлення керівнику відповідної юридичної служби. (пропозиція)

6. У день отримання ухвали, рішень, постанови суддів та будь-яких інших процесуальних документів від сторін, представник Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів у провадженні якого перебуває відповідна справа, повинен направити електронною поштою сканкопії даних документів голові Держекоінспекції. (діюча рекомендація)

7. Представники Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів повинні передавати претензії, позовні заяви, відповіді на відзив, інші заяви та клопотання з процесуальних питань, апеляційні та касаційні скарги, відзиви на апеляційні та касаційні

скарги разом із клопотаннями, що з ними подаються, перед тим, як їх відправити в порядку та в межах строків, що передбачені процесуальним законодавством на узгодження голові Держекоінспекції. (діюча рекомендація)

8. У випадку виявлення чи отримання інформації, що прокурор звернувся до суду в інтересах Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів з підстав, що захист цих інтересів не здійснює або неналежним чином здійснює Держекоінспекція, її територіальні та міжрегіональні територіальні органи у справах про відшкодування шкоди, збитків і втрат, заподіяних державі внаслідок порушення вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища, представники Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів зобов'язані не пізніше ніж через два робочих дні повідомити про дані обставини голову Держекоінспекції.

Розділ 8. Сприяння виконанню рішення суду, що набрало законної сили та контроль за його виконанням.

1. Представникам Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів необхідно здійснити всі дії, для того, щоб виконати рішення суду, що набрало законної сили на користь Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів з метою реалізації завершення процесу стягнення збитків, заподіяних державі внаслідок порушення вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища.

2. У наслідок набрання рішення суду законної сили, що було повністю або частково задоволено на користь Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів, представники Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів зобов'язані невідкладно отримати наказ про примусове виконання рішення суду. Для цього вони встановлюють чи оскаржено рішення суду першої інстанції в апеляційному порядку, чи було зупинено виконання рішення через його оскарження до суду касаційної інстанції, чи матеріали справи знаходяться в суді першої інстанції. Якщо представником Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів буде встановлено, що рішення, яке ухвалено на їх користь набрало законної сили та матеріали справи знаходяться в суді першої інстанції, необхідно невідкладно отримати наказ про примусове виконання рішення суду.

3. Не пізніше як через два робочих дні після отримання наказу про примусове виконання рішення суду, необхідно пред'явити його до виконання.

4. Представником Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів у заяві про примусове виконання рішення слід зазначати та просити у виконавця у випадку відмови у

добровільному виконанні рішення суду вчинити дії відповідно до Закону України «Про виконавче провадження».

5. Представникам Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів у провадженні якого перебуває справа, що знаходиться на виконанні, необхідно не рідше одного разу на тиждень зв'язуватися із виконавцем або представляти інтереси Держекоінспекції, її територіальні та міжрегіональні територіальні органи безпосередньо у нього на прийомі для встановлення інформації, що стосується виконання такого рішення.

6. У випадку встановлення бездіяльності виконавця щодо пред'явленого до виконання наказу про примусове виконання рішення суду, що набрало законної сили, або протиправності рішень чи дій виконавців та посадових осіб органів виконавчої служби, представники Держекоінспекції, її територіальні та міжрегіональні територіальні органи повинні подавати скарги.

7. До кінця кожного місяця, представники Держекоінспекції, її територіальні та міжрегіональні територіальні органи повинні підготувати звіт про виконання рішень, що виникає у справах про відшкодування шкоди, збитків і втрат, заподіяних державі внаслідок порушення вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища, за якими відкрито виконавче провадження та надати його голові Держекоінспекції.

Розділ 9. Наслідки ухилення від виконання Методичних рекомендацій.

1. Працівники юридичних служб, відповідних юридичних відділів чи секторів правого забезпечення, що створені в Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органах, зобов'язані працювати чесно і сумлінно, своєчасно і точно виконувати розпорядження свого голови чи керівника та дотримуватися вимог цих Методичних рекомендацій.

2. Невиконання або безпідставне ухилення від виконання вимог цих Методичних рекомендацій розцінюється як порушення трудової дисципліни представниками відповідних юридичних служб, відділів чи секторів правого забезпечення, що створені в Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів у провадженні якого перебуває відповідна справа та до якого може бути порушено питання застосування дисциплінарного стягнення.

3. Ініціювання питання застосування дисциплінарного стягнення до відповідних працівників юридичних служб, відділів чи секторів правого забезпечення, що створені в Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів уповноваженою особою, до повноважень якої входить притягнення вказаних осіб до дисциплінарної відповідальності, може бути здійснено за:

3.1. не дотримання форми та змісту претензії, позовних заяв, відповідей на відзив, інших заяв та клопотань з процесуальних питань,

апеляційних та касаційних скарг, відзивів на апеляційні та касаційні скарги згідно процесуального законодавства;

3.2. не подання доказів, які б могли вплинути на результати розгляду справи або несвоєчасне їх подання до суду;

3.3. підготовка претензії, позовних заяв, відповідей на відзив, інших заяв та клопотань з процесуальних питань, апеляційних та касаційних скарг, відзивів на апеляційні та касаційні скарги без належного на те нормативно-правового обґрунтування та посилання на судову практику, що стосується даних правовідносин;

3.4. дія чи бездіяльність, що призвела до пропущення будь-яких процесуальних строків, які встановлені процесуальним законодавством та строків, що встановлюються ухвалами суду;

3.5. неявка у судові засідання будь-якої інстанції без поважних на те причин;

3.6. інше невиконання процесуальних обов'язків, які необхідно та можливо було б вчинити відповідно до процесуального законодавства України та які могли б вплинути на результати розгляду справи;

3.7. будь-які інші зловживання процесуальними правами, зокрема, що призводять до затягування розгляду справи та відмови у задоволенні позову;

3.8. ухилення від передачі та супроводження виконання рішення суду;

3.9. будь-яке безпідставне ухилення від виконання цих Методичних рекомендацій.

4. Представники юридичних служб, відділів чи секторів правого забезпечення, що створені в Держкоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів повинні знати, що не лише безпосередньо до Держкоінспекції, її територіального та міжрегіонального територіального органу, а й і до них може бути застосовано судом у порядку ст. 135 ГПК України штраф у розмірі від одного до десяти розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб у випадках:

4.1. невиконання процесуальних обов'язків, зокрема ухилення від вчинення дій, покладених судом на учасника судового процесу;

4.2. зловживання процесуальними правами, вчинення дій або допущення бездіяльності з метою перешкоджання судочинству;

4.3. неповідомлення суду про неможливість подати докази, витребувані судом, або неподання таких доказів без поважних причин;

4.4. невиконання ухвали про забезпечення позову або доказів, ненадання копії відзиву на позов, апеляційну чи касаційну скаргу, відповіді на відзив, заперечення іншому учаснику справи у встановлений судом строк;

4.5. порушення заборон, встановлених частиною десятою статті 188 ГПК України.

5. Якщо ж представник юридичної служби, відповідного юридичного відділу чи сектору правого забезпечення, що створений в Держкоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів повторно чи систематично буде не виконувати процесуальні обов'язки, повторно чи неодноразово зловживати процесуальними правами,

повторно чи систематично не подавати витребувані судом докази без поважних причин або без їх повідомлення, з урахуванням конкретних обставин, то з них суд може стягнути штраф у сумі від п'яти до п'ятдесяти розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб.

6. Представникам юридичних служб, відповідних юридичних відділів чи секторів правового забезпечення, що створені в Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів слід знати, що суд може постановити окрему ухвалу щодо представника Держекоінспекції, її територіального та міжрегіонального територіального органу та направити її органам, до повноважень яких входить притягнення вказаних осіб до дисциплінарної відповідальності, або органу досудового розслідування, якщо суд дійде висновку про наявність у діях (бездіяльності) таких осіб ознак кримінального правопорушення.

**Начальник Відділу
правового забезпечення**



Віталій Гриб